

Man ir tiesības, tev ir tiesības, viņai/viņam ir tiesības...

Ievads bērnu tiesībās

Visiem ir tiesības. Arī zēniem un meitenēm, kas jaunāki par 18 gadiem, ir noteiktas tiesības. Šīs tiesības, kā arī pasākumi, kas jāveic valdībai, lai īstenotu šīs tiesības, ir uzskaitītas Apvienoto Nāciju 1989. gada Bērnu tiesību konvencijā.

Tava dzīve, tava aizsardzība un tava attīstība

- Tavām interesēm jābūt aizsargātām visos lēmumos, kas attiecas uz tevi, lai nebūtu iespējama diskriminācija attiecībā uz tavu izcelsmi, uzskatiem, ticību vai dzimumu.
- Tev ir tiesības uz dzīvību un uz līdzsvarotu un veselīgu fizisko, garīgo, morālo un sociālo attīstību.
- Tev ir tiesības uz pamatvajadzībām, piemēram: ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi.
- Tev ir tiesības būt aizsargātam no ekspluatācijas, fiziskās un psiholoģiskās vardarbības izpausmes formām, ieskaitot vardarbību ģimenē un bērnu aprūpes iestādēs.
- Tev ir tiesības uz kvalitatīvu izglītību, lai nodrošinātu vispilnīgāko personības, talantu un spēju attīstību. Tev jāiemācās ievērot citu tiesības un brīvības un būt gatavam atbildīgi izturēties sabiedrībā, ievērojot izpratni, mieru, iecietību, līdztiesību un draudzību starp visiem cilvēkiem.
- Tev ir tiesības saņemt objektīvu informāciju par ļoti plašu jautājumu loku.
- Ja tev ir invaliditāte, tev ir tiesības dzīvot ar cieņu, integrējoties sabiedrībā, attīstot savu personību un baudīt maksimālu neatkarību.
- Tev ir tiesības atpūsties, izklaidēties, spēlēties un piedalīties mākslinieciskajos un kultūras pasākumos atbilstoši savam vecumam un vidē, kurā tiek ievērotas tavas tiesības.

Tava identitāte, tava privātā dzīve un tava ģimene

- Tev ir tiesības uz savu vārdu, pilsonību un savas identitātes aizsardzību. Ja tu pieder pie kādas etniskas, reliģiskas vai lingvistiskas minoritātes, tev nevar aizliegt ievērot savas kultūras tradīcijas, izvēlēties reliģiju vai izmantot valodu savā grupā.
- Tev ir tiesības uz privātuma aizsardzību. Nevienam nevar nelikumīgi iejaukties tavā vai tavas ģimenes privātajā dzīvē. Tavu māju, tavu korespondenci, tavu godu, tavu reputāciju aizsargā likums.
- Taviem vecākiem ir kopīga atbildība par tavu audzināšanu un attīstību. Viņiem ir tiesības un pienākums piedāvāt padomus par to, kā būtu jāizmanto tiesības un jāievēro pienākumi.
- Tev ir tiesības zināt, kas ir tavi vecāki un dot iespēju viņiem tevi audzināt, ja vien tas nav pretrunā ar tavām interesēm.
- Tev ir tiesības zināt, kur atrodas tavi vecāki un iebraukt citā valstī, lai viņiem pievienotos. Taviem vecākiem ir tādas pašas tiesības.
- Vecāku šķiršanās gadījumā tev ir tiesības tikt uzklausītam par visiem lēmumiem, kas skar tavas attiecības ar vecākiem. Ja tu tiec izšķirts ar saviem vecākiem vai ar vienu no viņiem, tev ir tiesības regulāri ar viņu tikties, ja vien tas nav pretrunā ar tavām interesēm.
- Adopcija var notikt, ja tas ir tavās interesēs.

Tavas brīvības

- Uzskatu brīvība: tiklīdz tu spēj paust savus uzskatus, tev ir tiesības izteikties par visu, kas uz tevi attiecas. Tavi uzskati ir jāņem vērā.
- Izteiksmes brīvība: tev ir tiesības brīvi paust savu viedokli un meklēt, saņemt un izplatīt informāciju.
- Domas, apziņas un reliģijas brīvība.
- Biedrošanās brīvība: Tev ir tiesības biedroties ar citiem un piedalīties sanāksmēs.

Šīm brīvībām ir ierobežojumi. Tev jāievēro citu cilvēku tiesības un brīvības un Tu nedrīksti apdraudēt sabiedrību vai sevi.

Tu un valsts

- Valstij jādara viss, kas nepieciešams, lai tu varētu izmantot savas tiesības un brīvības.
- Valstij tevi ir jāaizsargā un jānodrošina tava labklājība. Tai jāpalīdz taviem vecākiem vai personām, kas par tevi rūpējas, nodibinot iestādes un pakalpojumus, kas uzrauga tavas intereses un labklājību.
- Ja tu nevari dzīvot kopā ar savu ģimeni, valstij tevi jāaizsargā un tev jāpalīdz. Tai jāatrod risinājums, kas ņem vērā tavu pagātņi, kultūru un tev ir tiesības uz regulāru dzīves apstākļu izvērtējumu.
- Valstij jāveic pasākumi, lai aizsargātu tevi no draudiem, kas saistīti ar narkotikām un to tirdzniecību.
- Ja tu esi cietis no vardarbības, valstij tev jāsniedz atbalsts un jāpalīdz atgriezties normālā dzīves ritmā.
- Tu vari saņemt juridisku aizsardzību. Valstij jānodrošina tiesvedības sistēmas piemērotība tavām specifiskajām tiesībām un vajadzībām.
- Tevi nedrīkst spīdzināt vai nežēlīgi vai pazemojoši sodīt.
- Tevi nedrīkst sodīt ar nāvi vai ieslodzīt uz mūžu.
- Tevi nedrīkst nelikumīgi apcietināt. Ieslodzījums jāpiemēro kā galējā iespēja. Tam jābūt pēc iespējas īslaicīgākam un jāņem vērā tavas vajadzības un vecumu. Ieslodzījuma vietā tev jāatrodas atsevišķi no pieaugušiem ieslodzītajiem vai cietumniekiem un ja tas nav pretrunā ar tavām interesēm, tev ir tiesības saglabāt kontaktus ar savu ģimeni.
- Kara laikā valstij jāaizsargā tevi un jārūpējas par tevi. Ja esi jaunāks par 15 gadiem tevi nevar iesaukt armijā.

Starptautiskās konvencijas ir starpvalstu līgumi. Šajos līgumos izteikti noteikumi, kas jāievēro, bet tie arī mudina valstis izmantot bērniem labvēlīgākos līdzekļus. Ja tavas valsts likumdošana ir tev labvēlīgāka nekā konvencija, tad jāpiemēro nacionālā likumdošana.

Starptautiskās organizācijas un Tu

Valstis ir nodibinājušas neskaitāmas starptautiskas organizācijas. Dažas kā, piemēram: Apvienoto Nāciju Organizācija un Eiropas Padome ir izveidotas, lai aizsargātu cilvēktiesības, novērstu konfliktus un attīstītu taisnīgākas un labklājīgākas demokrātiskās sabiedrības. Gandrīz visas starptautiskās konvencijas ir izstrādātas šajās organizācijās, kas vēlāk veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka valstis ievēro noteikumus.

Bērnu tiesību komiteja uzrauga Apvienoto Nāciju Bērnu tiesību aizsardzības konvencijas īstenošanu. Tu vari iepazīties ar komitejas rekomendācijām attiecībā uz savu valsti. Bērni var iesniegt sūdzību Eiropas Cilvēktiesību tiesā. Piemēram: Tiesa ir atzinusi, ka valsts ir pārkāpusi Konvenciju, jo neaizsargā bērnus no miesassodiem ieslodzījuma vietās, skolās un mājās. Cita valsts tika atzīta par vainīgu, jo nebija pietiekami aizsargājusi meiteni, kas ceļoja viena.

Kas notiek, ja tavas tiesības netiek ievērotas

Dažu tiesību ievērošanu var ierobežot kādi svarīgi iemesli, piemēram, lai aizsargātu tevi no nopietna apdraudējuma vai lai ievērotu vecuma ierobežojumu. Dažas tiesības, kā, piemēram, tiesības uz dzīvību, izglītību, veselības aizsardzību un aizsardzību no vardarbības vai ekspluatācijas neviens nevar ierobežot nekādos apstākļos, pat ne vecāki vai skolotāji. Ja tu uzskati, ka tavas tiesības ir pārkāptas, tu vari:

- Runāt ar uzticības personām: taviem vecākiem, skolotājiem, ārstiem, draugiem, sociāliem darbiniekiem vai cilvēkiem, kas tevi aprūpē;
- Zvanīt uz palīdzības tālruna numuru, kas paredzēts bērniem, kas cieš no vardarbības un parunāt ar kādu, kas var dot padomu;
- Doties uz policiju un iesniegt sūdzību vai lūgt aizsardzību no valsts;
- Sazināties ar bērnu tiesību aizsardzības pārstāvi vai sabiedrisku organizāciju, kas nodarbojas ar bērnu tiesību aizsardzību;
- Vai atsevišķos gadījumos, tu vari ar savu sūdzību vērsties Eiropas Cilvēktiesību tiesā.

KOPĀ AR BĒRNIEM VEIDOJAM EIROPU BĒRNIEM

Eiropas Padome

Eiropas Padome ir starptautiska organizācija, kas dibināta 1949. gadā un pašreiz apvieno 47 dalībvalstis. Tās uzdevums ir attīstīt izpratni par cilvēktiesībām, demokrātiju un tiesiskumu. Tā izstrādā kopīgus demokrātijas principus, kam pamatā ir Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencija un citas konvencijas un rekomendācijas, kas attiecas uz cilvēku aizsardzību tai skaitā 150 miljonu bērnu Eiropā. Programma *Kopā ar bērniem veidojam Eiropu bērniem* paredzēta, lai pilnveidotu izpratni par bērnu tiesībām un aizsardzību no vardarbības. Programmas ietvaros tiek aplūkoti sekojoši jautājumi: vardarbība mājās un skolā, cilvēktiesību izglītība, bērni un Internets. Lai vairāk uzzinātu par konvencijām un publikācijām, apmeklējiet mūsu mājas lapu un izmēģiniet spēli WWW (www.coe.int/children).

„Kopā ar bērniem veidojam
Eiropu bērniem”
Eiropas Padome
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe.int/children
children@coe.int

Šis dokuments ir sagatavots pateicoties
dāsnajam Somijas valdības atbalstam